

31.5.2013

Dnro 3071/4/12

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

MAISTRAATTI LAIMINLÖI NOUDATTAJAN JULKISUUSLAIN MÄÄRÄAIKOJA

1

KANTELU

Kantelija pyysi 20.8.2012 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Kaakkois-Suomen maistraatin ja sen tarkastajan menettelyä asiakirjapyyntöä käsittelyssä.

Kanteluasiakirjojen mukaan kantelijan 3.6.2012 päivätty pyyntö saada läheisensä edunvalvonnan tarpeen selvittämistä koskeneeseen asiaan liittyneitä asiakirjoja oli saapunut maistraattiin 7.6.2012. Kantelija oli saanut maistraatin tarkastajan 11.7.2012 päivätyn kielteisen vastauksen, jossa oli myös pyydetty kantelijaa ilmoittamaan, mikäli hän haluaa asiassa valituskelpoisen päätöksen. Kantelija oli tarkastajalle 12.7.2012 lähettämässään sähköpostiviestissä kommentoinut saamaansa vastausta ja edelleenkin pyytänyt asiakirjoja tai vaihtoehtoisesti valituskelpoista päätöstä. Kertomansa mukaan kantelija ei kuitenkaan kantelunsa tekohetkeen 20.8.2012 mennessä ollut saanut pyytämäänsä valituskelpoista päätöstä.

Vielä kantelija toi esiin edunvalvojan määräämismenettelyyn liittyviä näkökohtia ja asiakirjapyyntöön liittyen myös maistraatin tarkastajan puhelun kyseenalaistaen sen tarkoituksen ja sävyn asianmukaisuuden.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tutkinnan rajaus

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeusasiamies ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä. Tämän vuoksi en ole ottanut asiaa enemmälti tutkittavakseni siltä osin kuin kyse on maistraatin 28.4.2010 tekemästä edunvalvonnan tarpeen selvittämistä koskevasta päätöksestä ja maistraatin tarkastajan kantelijalle samana päivänä lähettämästä vastauksesta asiakirjapyyntöön.

Sen sijaan olen tutkinut asian siltä osin kuin kyse on kantelijan 3.6.2012 päivätyn asiakirjapyyntöä käsittelystä maistraatissa.

Pyydettyjen asiakirjojen julkisuuteen tai salassa pidettävyyteen en sitä vastoin nyt ota enemmälti kantaa. Asia on tullut täällä tutkittavaksi siinä vaiheessa, kun maistraatti ei vielä ollut tehnyt asiassa lopullista päätöstään. Kun laillisuusvalvonta on ensi sijassa menettelykysymysten asianmukaisuuden valvontaa, maistraatin menettelyä on ollut tarpeen tutkia ennen muuta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisten määräaikojen noudattamisen näkökulmasta. Asian selvittämällä on myös arvioitu voitavan edistää maistraatin ratkaisun saamista asiassa.

Kun maistraatti on kanteluasian vireillä ollessa sittemmin jo tehnyt salassapitoa koskevan valituskelpoisen päätöksen, kantelijalla on ollut mahdollisuus niin halutessaan saattaa salassapidon asianmukaisuus säännönmukaisessa muutoksenhaussa tutkittavaksi sen mukaan kuin maistraatin päätöksessä olevasta valitusosoituksesta ilmenee.

Oikeusasiamies ei lähtökohtaisesti puutu asioihin, joissa on käytettävissä säännönmukainen muutoksenhakumahdollisuus. Tiedossani ei ole, onko kantelija tätä mahdollisuutta päätöksen saatuaan käyttänyt. Jos hän ei ole, valituksen alkuperäinen määräaika on jo kulunut umpeen. Tästä huolimatta kantelijalla on edelleen mahdollisuus pyytää asiakirjoja maistraatista uudelleen ja saada uusi valituskelpoinen päätös tiedokseen ja tämän jälkeen hakea siihen muutosta hallinto-oikeudelta. Tähän nähden en nyt katso aiheelliseksi enemmälti arvioida maistraatin toimintaa salassapidon arviointiin liittyvän harkintavallan käytön asianmukaisuuden näkökulmasta.

3.2

Maistraatin selvitys

Kantelijan asiakirjapyyntö saapui Kotkan yksikköön 7.6.2012. Tarkastaja palasi lomalta 11.6.2012, tutki asiaa heti ja konsultoi 13.6.2012 asiassa esimiestään, holhoustoimen vastuualueen päällikköä, jonka virkapaikka on Lappeenrannassa. Konsultointi oli vuodenvaihteessa yhdistyneen maistraatin holhoustoimessa sovittujen pelisääntöjen mukainen toimenpide. Henkikirjoittaja ei ehtinyt paneutua asiaan ennen 15.6.2012 alkanutta lomaansa.

Koska ratkaisun tekeminen asiassa viivästyi, tarkastaja halusi noudattaa hyvää hallintoa ja soitti heinäkuun alussa kantelijalle selvittääkseen, että esimiehensä loman vuoksi hän ei ole pystynyt vastaamaan asiakirjapyyntöön. Tarkastaja kertoi puhelussaan kantelijalle, että tämän asiakirjapyyntö oli yksityiskohdiltaan ainutlaatuinen tarkastajan 13-vuotisella virkauralla ja vaati siksi erityistä paneutumista ja konsultointia esimiehen kanssa. Tarkastaja ei ollut missään tapauksessa sanonut kantelijalle, ettei hänellä olisi oikeutta pyytää asiakirjoja, vaan kertonut senhetkisenä näkemyksensä, että maistraatti ei voi todennäköisesti antaa hänelle hänen pyytämäänsä asiakirjoja. Tarkastaja oli omasta mielestään pyrkinyt antamaan asiallista tietoa asian käsittelystä.

Kun henkikirjoittaja oli palannut välillä pariksi viikoksi töihin, tarkastaja oli konsultoinut häntä asiassa uudelleen 6.7.2012 ja lähettänyt 11.7.2012 kantelijalle kielteisen vastauksen hänen asiakirjapyyntönsä. Asiakirjapyyntö oli ollut laadultaan erittäin harvinainen siksi, että siinä oli pyydetty jo kuolleen henkilön asiaa koskeneita asiakirjoja, jotka kaikki sisälsivät salassa pidettäviä tietoja. Asiaa oli mietitty perusteellisesti, ja vastauskirje oli lähtenyt kuukauden kuluessa siitä, kun virkamies oli palannut lomalta ja saanut pyynnön käsiteltäväkseen. Vastauskirjeessä kieltäytyminen asiakirjojen antamisesta oli perusteltu tarkasti ja kantelijaa oli pyydetty ilmoittamaan, mikäli hän halusi asiassa valituskelpoisen päätöksen.

Saatuun maistraatin vastauskirjeen kantelija oli 12.7.2012 ilmoittanut sähköpostitse tarkastajalle, että hän halusi valituskelpoisen päätöksen.

Henkikirjoittaja oli tuossa vaiheessa ollut taas lomalla, jonka aikana hän oli käynyt parina päivänä töissä. Yhtäjaksoisesti hän oli palannut töihin vasta 6.8.2012. Tarkastaja oli kääntänyt 9.8.2012 henkikirjoittajalle kantelijan 12.7.2012 lähettämän sähköpostin sekä laatimansa päätösehdotuksen ja pyytänyt henkikirjoittajaa tekemään asiassa valituskelpoisen päätöksen. Henkikirjoittaja lähetti 24.8.2012 kantelijalle päätöksen, jonka sisältö ja perustelut olivat täsmälleen samat kuin tarkastajan 11.7.2012 lähettämässä kirjeessä.

Maistraatti myöntää, että asiakirjapyyntöä käsittelevä maistraatissa oli viivästynyt. Maistraatti oli kuitenkin resurssiensa puitteissa pyrkinyt hyvään hallintotapaan, ja kantelija oli koko ajan ollut tietoinen maistraatin kannasta asiakirjojen luovutuksen suhteen.

Asian käsittelyn viivästymisen taustalla olivat olleet kummankin virkamiehen lomat, holhous-toimen vastuualueen päällikön kiireet ja työpaineet sekä epäselvät sijaiskäytännöt.

Kymenlaakson ja Lappeenrannan maistraatin yhdistyminen 1.1.2012 lukien Kaakkois-Suomen maistraatiksi oli vaikuttanut maistraatin toimintaan monella tavalla. Maistraatin organisaatiokentteen muuttuminen ja toimiminen moniyksikköisessä maistraatissa oli vaatinut maistraatin henkilökunnalta paljon opettelua. Toimintamallien ja käytäntöjen luominen oli vielä selvityksenantohetkelläkin osittain kesken. Yhdistymisprosessi oli myös lisännyt työmäärää merkittäväällä tavalla. Tiettyjä avainvirkoja ei myöskään ollut saatu täytettyä heti vuoden alusta, minkä seurauksena näiden virkojen tehtäviä oli jouduttu väliaikaisesti jakamaan muille.

Tilanne Kaakkois-Suomen maistraatissa on kesän 2012 jälkeen selvästi parantunut. Avoimena olleet virat on saatu täytettyä ja toimintatavat suurimmaksi osaksi selkeytettyä. Maistraatissa on myös luotu kattavat sijaisjärjestelyt, jotta jatkossa vastaavilta asian käsittelyn viivästymisiltä vältyttäisiin.

3.3

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) 14 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen pääsäännön mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Saman pykälän 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan, jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Tässä pykälässä tarkoitettu asia on julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjapyyntönsä. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Pykälän perusteluiden mukaan asian saattamiselle viranomaisen ratkaistavaksi ei ole säädetty määräaika. Edelleen todetaan, että tiedon antaminen asiakirjasta saattaa eräissä tilanteissa menettää merkityksensä, jos päätös viipyy. Nopean käsittelyn vaatimus koskee hallituksen esityksen mukaan sekä ensiasteen päätöksentekoa että tilannetta, jossa tiedon antamisesta kieltäytyminen on saatettu viranomaisen ratkaistavaksi. Hallituksen esityksessä on myös viitattu oikeusasiamiehen vuonna 1990 antamaan päätökseen, jossa on todettu, että asia tulee ratkaista ensiasteessa joko välittömästi samana päivänä tai tavanomaista vaikeamman asian ollessa kyseessä muutaman päivän kuluessa, jos asian käsittelylle edellä sanotulla tavalla ei ole ylivoimaisia käytännöllisiä esteitä. Myös muutoksenhakuasteessa tulee tietopyyntöä koskevien asioiden kiireellisyys ottaa hallituksen esityksen mukaan huomioon, vaikka säännös ei muutoksenhakua koskekaan (HE 30/1998 vp, s. 71).

Hallintovaliokunta on hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä pitänyt selvänä, että kysymyksen ollessa kokonaan julkisesta asiakirjasta tiedonsaantipyntöön on vastattava välittömästi (HaVM 31/1998 vp, s. 10). Eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallituksen esityksessä alun perin olleita määräaikoja myös lyhennettiin.

Oikeuskirjallisuudessa on julkisuuslain määräajoista todettu muun muassa seuraavaa (ks. Sarja Mikko: Yksityisyys ja julkisuus holhoustoimessa, Defensor Legis nro 5/2008, s. 814–815):

”Mielestäni jää jossain määrin epäselväksi, koskevatko mainitut määräajat erikseen sekä ensi- että toisen vaiheen käsittelyä vai onko kyseessä yksi kokonaiskäsittelyaika, jonka puitteissa kumpikin vaihe on toteutettava. Jos ensiksi mainittu tulkintavaihtoehto hyväksyttäisiin, se saattaisi kärjistäen merkitä sitä, että virkamies voisi – esimerkiksi asian laajuuteen ja vaikeuteen vedoten – pohtia asiaa enimmillään kuukauden ja vasta sitten ilmoittaa, että hän ei anna pyydettyjä asiakirjoja. Tämän jälkeen viranomaisella olisi aikaa tehdä asiassa lopullinen valituskelpoinen ratkaisu jälleen uusien määräaikojen puitteissa, jos tiedon pyytäjällä haluaa asian siirtämistä viranomaisen ratkaistavaksi. Tämä vaihtoehto ei edistäisi julkisuuden viivytyksetöntä toteutumista.

Toisaalta myös jälkimmäisen tulkintavaihtoehdon omaksuminen olisi ongelmallista. Tämä johtuu siitä, että asian vieminen viranomaisen ratkaistavaksi edellyttää tiedon pyytäjän reagointia. Jos pyyntöä ei esitetä heti virkamiehen kannanoton jälkeen, päätöstä ei välttämättä ehdittäisi tehdä pisimmänkään määräajan puitteissa. Julkisuuslaissa ei nimittäin ole säädetty siitä, minkä ajan kuluessa pyyntö asian siirtämisestä viranomaisen ratkaistavaksi on virkamiehen ensi vaiheessa esittämisen kannanoton jälkeen esitettävä. Tiedon pyytäjän passiivisuutta ei siten voitane lukea viranomaisen viaksi määräaikojen ylittymistä arvioitaessa.

Säännöksen perusteluissa puheena olevaa kysymystä ei ole juurikaan arvioitu. Hallituksen esityksessä oleva maininta siitä, että nopean käsittelyn vaatimus koskee sekä ensiasteen päätöksentekoa että tilannetta, jossa tiedon antamisesta kieltäytyminen on saatettu viranomaisen ratkaistavaksi, saattaisi tosin puoltaa ensiksi esitettyä tulkintaa eli sitä, että määräajat voivat lähteä kulumaan kaksi eri kertaa samassa tietopyyntöasiassa. Eräänlaisena tulkintasuositukseksi voidaan joka tapauksessa esittää, että jos ensivaiheen kannanotto esitetään viivytyksettä ja tiedon pyytäjällä heti siitä tiedon saatuaan pyy-

tää asian saattamista viranomaisen ratkaistavaksi, myös viranomaisen valituskelpoinen ratkaisu on tehtävissä kuukauden kuluessa siitä, kun pyyntö ensi kerran saapui viranomaiseen.

Joustava – joskaan ei suoraan laista johdettavissa oleva – menettely olisi sellainenkin, jossa viranomainen tekisi suoraan valituskelpoisen päätöksen ilman ensi vaiheen käsittelyä. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että julkisuuslain 14 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan tiedon pyytäjälle on ensi vaiheessa tiedon antamisesta kieltäydyttäessä annettava tieto myös asian käsittelystä perittävistä maksuista, jos pyyntö siirretään viranomaisen ratkaistavaksi. Jos viranomainen ratkaisisi asian suoraan, mahdollisesti perittävät maksut voisivat tulla henkilölle yllätyksenä tilanteessa, jossa hän olisi voinut hyvinkin tyytyä virkamiehen ensi vaiheen ilmoitukseen siitä, että tietoja ei anneta. Tämä ei olisi julkisuuslain menettelysäännöksen tarkoituksen eikä hyvän hallinnon mukaista. Jos taas käsittelymaksuja ei peritä, esillä olevaa ongelmaa ei synny.”

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

3.4

Arviointia

Kantelijan asiakirjapyyntö oli saapunut maistraattiin 7.6.2012, ja hänelle oli annettu kielteinen vastaus 11.7.2012 eli yli kuukauden kuluttua asian vireille tulosta. Tältä osin julkisuuslaissa säädetty asian käsittelyn ehdoton enimmäisaikakin oli ylitetty.

Valituskelpoisen päätöksen antamiseen oli puolestaan kulunut vielä noin kuusi viikkoa, kun kantelijan asiaa koskeva pyyntö oli lähetetty 12.7.2012 ja päätös asiassa oli annettu 24.8.2012. Julkisuuslaissa ei kuitenkaan ole erikseen säädetty siitä, missä ajassa valituskelpoinen päätös tulee antaa eikä ylipäätään eroteltu ensivaiheen päätöksentekoa ja valituskelpoisen päätöksen antamista toisistaan. Määräaikasäännös mahdollistaa siten sen, että asian laadusta johtuen ensivaiheen ratkaisun tekeminen voi viedä enimmillään jopa laissa säädetyn enimmäisajan eli kuukauden. Tällaisessa tilanteessa ensimmäisen ja toisen vaiheen ratkaisuja ei olisi millään muotoa mahdollista saada tehdyksi yhden ja saman määräajan puitteissa.

Vaikka ensi vaiheen joko kokonaan tai osittain kielteinen ratkaisu saataisiin tehdyksi hyvinkin ripeästi, esimerkiksi parissa päivässä, valituskelpoista päätöstä koskevan pyynnön esittämiseksi ei ole säädetty määräaikaa. Näin ollen tällainen pyyntö voidaan esittää esimerkiksi siinä vaiheessa, kun alkuperäisestä pyynnöstä on jo kulunut kuukausi tai yli. Tällöinkään lopullista ratkaisua ei olisi mahdollista tehdä yhden ja saman määräajan puitteissa. Myöskään silloin, jos pyyntö tehdään lähellä pisimmän määräajan umpeutumista (siis alkuperäisen pyynnön vireille tulosta lukien laskettuna), valituskelpoista ratkaisua voisi tosiasiallisesti olla hyvin vaikea saada tehdyksi yhden ja saman määräajan puitteissa.

Sen sijaan, jos ensivaiheen ratkaisu saadaan tehtyä esimerkiksi kahden viikon kuluessa ja henkilö sen tiedoksi saatuaan heti pyytää valituskelpoista päätöstä, koko asiakirjapyyntöasia voisi mielestäni hyvinkin olla saatavissa päätökseen kuukauden mittaisen kokonaiskäsittelyajan puitteissa. Ainakin siihen pyrkiminen olisi perusteltua siihen nähden, että julkisuuslain esitöissä käsittelyn riipeyden merkitystä on eri yhteyksissä korostettu.

Määräaikoja koskevaa sääntelyä on siten mielestäni mahdollista tulkita niin, että valituskelpoisen päätöksen pyytäminen ensi vaiheen asiakirjapyyntöön annetun kieltäytymisen jälkeen lähtökohtaisesti laukaisee viranomaisessa uusien julkisuuslain tarkoittamien määräaikojen kulumisen. Tämän tulkinnan ongelma piilee kuitenkin siinä, että asiakirjapyyntönsä kokonaiskäsittelyaika voisi muodostua pisimmillään kahdeksi kuukauden mittaiseksi, mitä ei voida pitää koh-

tuullisena siihen nähden, että julkisuutta ja salassapitoa koskevat kysymykset tulee ratkaista lain mukaan ”mahdollisimman pian”.

Joka tapauksessa on mielestäni lähdeittävä vähimmillään siitä, että valituskelpoisen päätöksen antaminen ei voi kestää ainakaan kauemmin kuin mitä asian käsittelymisen määräaajoista on julkisuuslaissa nimenomaisesti säädetty. Täsmennyksenä tähän lähtökohtaan totean myös, että ensi vaiheen käsittelyyn kulunut aika on aiheellista ottaa huomioon toisen vaiheen ratkaisua tehtäessä niin, että asian kokonaiskäsittelyaika ei muodostu kohtuuttomaksi. Näin ollen vain äärimmäisen poikkeuksellisesti voisi mielestäni tulla kyseeseen se, että myös valituskelpoisen päätöksen aikaansaaminen veisi erikseen vielä julkisuuslaissa säädetyn enimmäisajan.

Edellä todetun perusteella valituskelpoisen päätöksen antaminen oli nyt kestänyt liian kauan, kun se oli kestänyt noin kuusi viikkoa.

Voidaan myös todeta, että yleislakina sovellettavan hallintolain 23 §:n 1 momentin nojalla asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Käsiteltäessä kantelijan pyyntöä saada valituskelpoisen päätös olisi tullut ottaa huomioon, että jo ensimmäisen vastauksen antaminen oli kestänyt kauemmin kuin julkisuuslaki olisi enimmilläänkään mahdollistanut. Tähän ja lopulta annettua päätöksen verraten yksinkertaiseen sisältöön sekä pyydettyjen asiakirjojen vähäiseen määrään nähden pidän valituskelpoisen päätöksen antamiseen kulunutta aikaa joka tapauksessa liian pitkänä myös hallintolain näkökulmasta.

Johtopäätökseni on, että valituskelpoisen päätöksen antaminen oli nyt kestänyt liian kauan – arvioitiinpa asiaa julkisuuslain erityisten määräaikojen soveltamisella tai hallintolain yleistä viivytyksettömyyden vaatimusta tulkiten.

Kaiken kaikkiaan asiassa on siten selvää, että kantelijan asiakirjapyyntöön käsittely ei ole ollut asianmukainen, kun ensimmäisen vastauksen saaminen asiakirjapyyntöön oli joka tapauksessa kestänyt kauemmin kuin asiakirjapyyntöön vastaaminen voi lain mukaan erikseen määritellyissä tilanteissa enimmilläänkään ylittää kestää ja valituskelpoisen päätöksen laatimiseen oli kulunut tämänkin jälkeen erikseen vielä kuusi viikkoa, vaikka lopullisen ratkaisun sisältö on täsmälleen sama kuin alkuperäisessä vastauksessa. Kun kantelija oli pyytänyt valituskelpoista päätöstä heti saatuaan tarkastajan kielteisen ensi vaiheen vastauksen, asiakirjapyyntöön kokonaiskäsittelyaika oli käytännössä ollut 11 viikkoa (7.6.–24.8.2012), mitä pidän selvästi kohtuuttomana ja asian asianmukaiselle käsittelylle perustuslain 21 §:ssä säädetyn vaatimuksen vastaisena.

Asian käsittelyn viivästymisen syiksi esitetyt perusteet eli lomat, kiireet, työpaineet ja epäselvät sijaiskäytännöt eivät sinänsä oikeuta poikkeamaan laissa säädettyjen määräaikojen noudattamisesta tai asian muusta asianmukaisesta käsittelystä, joskin ne on yksittäisten virkamiesten menettelyn moitittavuutta arvioitaessa mahdollista ottaa huomioon. Olen myös ottanut kokonaisarviossani huomioon sen, että maistraatissa on jo ryhdytty toimenpiteisiin vastaavien viivästysten välttämiseksi.

Toimenpiteeni ilmenee kohdassa 4.

Sikäli kuin kantelija kummeksui maistraatin tarkastajan hänelle soittaman puhelun tarkoitusta ja sävyä, totean, että tämän puhelinkeskustelun sisältöön en voi yksityiskohdittain ottaa kantaa. Osapuolten kertomuksista ilmenee kuitenkin yhdenmukaisesti ainakin se, että tarkastaja oli soittanut kantelijalle omatoimisesti ja kertonut, miksi asiakirjapyyntöön vastaaminen oli vii-

västynyt. Pidän tällaista yhteydenottoa etenkin esillä olevissa olosuhteissa perusteltuna ja hyvän hallinnon mukaisena. Keskustelun sävyä en voi enemmälti arvioida.

Kantelussa esitettyyn tiedusteluun asiakirjojen salassapidon ajallisesta ulottuvuudesta totean vielä, että asiasta säädetään lähemmin julkisuuslain 31 §:ssä. Todettakoon tässä yhteydessä, että mainitun pykälän 2 momentissa säädetään muun muassa, että yksityiselämän suojaamiseksi 24 §:n 1 momentin 24–32 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn asiakirjan tai niitä vastaavan muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tai muun lain nojalla salassa pidettäväksi määrätyn asiakirjan salassapitoaika on 50 vuotta sen henkilön kuolemasta, jota asiakirja koskee tai, jollei tästä ole tietoa, 100 vuotta.

4

TOIMENPITEET

Asiakirjapyynnön käsittelyssä on sekä ensi vaiheen ratkaisun että valituskelpoisen päätöksen antamisen osalta menetelty laissa säädettyjen määräaikojen vastaisesti ja siten laiminlyöty selvä lakisääteinen velvollisuus kokonaiskäsittelyajan muodostuessa hyvin pitkäksi ja hyvän hallinnon vastaiseksi. Tämän vuoksi annan maistraatille eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n nojalla huomautuksen. Tässä tarkoituksessa lähetän maistraatille jäljennöksen päätöksestäni.

Asian yleisemmän merkityksen vuoksi lähetän päätökseni tiedoksi myös oikeusministeriössä toimivalle holhoustoimen kehittämissyöryhmälle ja Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikölle.